

sua, sive successu temporis et origine. Alii denique ingenii humani naturae consulendum putant, cujus est, (uti auctor est Philosophus, et ipsa foret auctor experientia etiamsi nullus foret philosophus) a notioribus ad minus nota procedere; adeoque in Theologia, quemadmodum et in ceteris disciplinis, ab iis exordium sumendum quaestionibus, quae reliquis viam sternunt et lumen praebent, qualiscumque fuerit rerum, quae in iis pertractantur, natura.

3. Huic ergo sententiae morem geremus, et a causis ad effectus dilucidandos procedemus cum illae notiores extiterint, vel, è converso, ab effectibus: non enim est nobis propositum causas rerum vel effectus nude inquirere; sed argumenta potius et indicia quibus, quid verum sit, quidve falsum in ejusmodi elucescat. Scimus quidem alia nota esse vel ignota nondum christianis, vel in religione christiana tironibus; alia vero iis qui certa fide fuerunt in ea instituti: quapropter licet ea universim simus methodo usuri qua tironem et in re christiana inexpertum ad scientiam sacram deducamus; tamen nolumus reprehendi si alia insuper adhibuerimus argumenta credentibus firmissima, puta, Scripturae sacrae sententias, et Ecclesiae definita judicia. Nam iis qui Christi religioni fidem dedere, loco axiomatum ejusmodi argumenta existunt; ideoque non sunt ea defraudandi certitudine quae ex his in ceteras defluit quaestiones: reliquis autem, ut historica testimonia et gravissima, saltem, veritatis indicia prodesse possunt.

4. Ut hac ergo procedamus methodo, a Cano (1) laudata et ex-culta, et propius jam ad scientiam evolvendam sacram, Christi scilicet Religionem, adveniamus: primum decernendum ubinam, seu, quanam sit genuina Christi Religio? Diversi enim diversas venditant falsi nominis christianas religiones. Cum illa ergo muliere Samaritana debet salutis aeternae cupidus, ac Christi Religionis tiro similiter quaerere (2): *Domine, video quia Propheta es tu. Patres nostri in monte hoc adoraverunt, et vos dicitis, quia Jerosolymis est locus, ubi adorare oportet.* Samaritani enim Moysis legem colere opinabuntur; Judaei eandem utique sequebantur; at aliter Sadducaei, Pharisei aliter. Pariter, christianos se Nestoriani vocitant, Abyssini, Schismatici Graecanici, nec non Russiaci, Lutherani, Calvinistae, etc. Ea de causa ajebat Tertullianus (3): «Ordo rerum desiderabat illud prius proponi, quod nunc solum disputandum est: quibus competat fides ipsa? Cujus sunt Scripturae? A quo, et per quos, et quando, et quibus sit tradita disciplina qua

(1) De Loc. Theol. P. 2. c. X.—(2) Jo. IV, 19.—(3) Praescrip. c. XIX.

»fiunt christiani? Ubi enim apparuerit esse veritatem et disciplinae »et fidei christianae; illic erit veritas Scripturarum et expositio- »num et omnium traditionum christianarum.»

Duo ergo in hac tertia disquisitione nos prosequi oportet; primum formam constitutionemque evolvere Religionis Christi, et ejusdem proprietates; secundum, quod ex priori consequitur, eandem a quavis, falsi nominis, christiana superstitione secernere. Quae non sunt admodum difficilia existimanda: *Misit enim Deus Filium suum in mundum, ut salvetur mundus per ipsum* (1), non unus tantum populus. Si ergo usque adeo prae lucebat vera lex Mosayca, ut diceret Dominus Samaritanis (2): *Vos adoratis quod nescitis; nos adoramus quod scimus, quia salus ex Judaeis est;* multo praestantior fulgore erit vera Christi Ecclesia, quasi *lux mundi, et civitas supra montem posita quae nequit abscondi* (3). Eam proinde Religionis Christianae, Deo favente, exquirimus notitiam qua cuilibet valeamus sectae dicere: *Vos adoratis quod nescitis; nos adoramus quod scimus, quia salus ex Catholica Ecclesia est.* Quod quidem scimus catholici, nec nobis opus est exquisitione; sed quo pacto valeamus nescientes edocere gradatim evolvemus, et difficultatibus dissipandis eorum qui non credunt obvii procedemus.

DIVISIO GENERALIS.

- CAPUT I. De principiis Ecclesiae.
 — II. De proprietatibus ejusdem.
 — III. De eadem singulariter dignoscenda.
 — IV. De ejusdem filiis, seu veris christianis.
 — V. De doctrinali Ecclesiae deposito.

CAPUT I.

De Principiis Ecclesiae Christi.

Principia rei cujusvis contingentis sunt vel intrinseca, seu constitutiva, vel extrinseca, seu causantia: unde in duos articulos caput primum dividimus.

(1) Jo. III, 17.—(2) Ibid. IV, 22.—(3) Matth. V, 14.

ARTICULUS I.

De principiis intrinsece constituentibus Ecclesiam Christi, quasi materia et forma ejusdem.

THESIS I.

Divina Christi religio pro omnibus hominibus et in perpetuum fuit instituta.

6. **Nota.** Utramque theseos partem certa fide tenemus Christiani: primam autem supra (Disq. II, n. 261) ostendimus, et secundam perspicua confirmant documenta.

1.° Christus dixit (1): *Praedicabitur hoc Evangelium regni* (doctrina, nempe, ac Cristi Religio) *in universo orbe in testimonium omnibus gentibus; et tunc veniet finis.* Item ait (2): *Super hanc petram aedificabo Ecclesiam meam, et portae inferi non praevalent adversus eam:* (3) *Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi;*

7. 2.° In Prophetiis ac libris sacris quibus Religio docebatur Judaica, quamque divinam fuisse probatum supra (Disq. II, n. 222), de divina Christi Religione praedictum fuit (4): *Et timebunt qui ab occidente nomen Domini, et qui ab ortu solis gloriam ejus; cum venerit quasi fluvius violentus quem spiritus Domini cogit; et venerit Sion Redemptor, et eis qui redeunt ab iniquitate in Jacob, dicit Dominus. Hoc foedus meum cum eis, dicit Dominus: Spiritus meus qui est in te, et verba mea quae posui in ore tuo, non recedent de ore tuo, et de ore seminis tui, et de ore seminis seminis tui, dicit Dominus, amodo et usque in sempiternum.* Haec prophetia, uti docet contextus et confirmat Christi Apostolus (5), ad Foedus Novum, seu Christianam refertur Religionem, quae proinde in sempiternum est duratura.

8. 3.° Christi D. discipuli hanc religionis perennitatem intellexerunt et praedicarunt (6): *Praecipio tibi, ut serves mandatum sine macula, irreprehensibile, usque in adventum Domini nostri Jesu Christi.* Et ipse Apostolus conferens Christi Evangelium cum Veteri Lege, hanc *mobilem, illud immobile* dicit (7): *Non accessistis ad tractabilem montem, et accensibilem ignem, et turbinem, et caliginem, et procellam, et tubae sonum* (sic enim Lex Vetus promulga-

(1) Matth. XXIV, 14. — (2) Ibid XVI, 18. — (3) Ibid. XXVIII, 20. — (4) Is. LIX, 19.—(5) Rom. XI, 26.—(6) 1.ª Tim. VI, 14.—(7) Hebr. XII, 18...

ta): *sed accessistis ad Sion montem, et civitatem Dei viventis... et Testamenti Novi Mediatorem Jesum, et sanguinis aspersionem melius loquentem quam Abel. Videte ne recusetis loquentem. Si enim illi non effugerunt recusantes eum qui super terram loquebatur* (Moyses, merus homo): *multo magis nos, qui de coelis loquentem nobis avertimus. Cujus vox movit terram tunc; nunc autem repromittit dicens: adhuc semel, et ego movebo non solum terram, sed et coelum. Quod autem Adhuc semel dicit; declarat mobilium translationem, tamquam factorum, ut maneat ea quae sunt immobilia. Itaque regnum immobile suscipientes habemus gratiam, per quam serviamus placentes Deo, cum metu et reverentia.*

4.° Ad Antichristum usque, de quo Paulus (1) et Joannes (2), perdurabit utique Christi Ecclesia, quam ille expugnare ac delere conabitur: atqui projecto in stagnum ignis Antichristo, cum omnibus eum adjuvantibus, manebit victrix per Christum Ecclesia usque ad universale judicium, docente perspicue eodem Joanne (3), cum Daniele (4); ergo.

9. 5.° Antiqui Patres, Doctoresque christiani eandem, quam acceperunt, nobis tradidere doctrinam. Exempli causa laudabimus Hieronymum (5): «Ex quo intelligimus Ecclesiam usque ad »finem mundi concuti quidem persecutionibus, sed nequaquam »posse subverti.» Et Augustinus (6) aiebat: «Quis vero »fidelium dubitet, Ecclesiam, etiamsi aliis abeuntibus, aliis venientibus ex hac vita mortali transeat, tamen in aeternum esse »fundatam?»

6.° Omnibus hominibus necessaria est ad salutem Christi Religio, uti supra positum fuit: *Non est in alio aliquo salus. Nec enim aliud nomen est sub coelo datum hominibus; in quo oporteat nos salvos fieri;* haec Petrus (7), magnis Evangelii praedicationem firmans portantis: *atqui omnes homines vult Deus salvos fieri, et ad agnitionem veritatis venire* (8); ergo tamdiu perdurabit Christi Religio, quamdiu homines in mundo permaneant.

10. **Corollarium.** Alibi probatum est (9), hominum societatem, quatenus persona quaedam moralis est, adeoque Moderatores societatis, ad munera religionis constringi: unde intelligimus, non solum omnibus hominibus, sed pro omnibus quoque nationibus, regnis, rebuspublicis, et principibus, regibus, praesidibus eorum, in perpetuum Religionem Jesu Christi fundatam et permanentem.

(1) Thessal., II, 8.—(2) Apoc. XIX, 19, 20.—(3) Apoc., XX.—(4) VII, 25, 26, 27.—(5) In Amos, IX, 15.—(6) In ps. 77.—(7) Act. IV, 12.—(8) 1.ª Tim., II, 4.—(9) Disq. II, Dico IV, n. 11.

11. Obj. Dicit Christus D. (1): *Filius hominis veniens, putas inveniet fidem in terra?* Ergo res videtur esse saltem dubia, quod permansura sit Christi Religio usque ad mundi finem.

Resp. Dist. *consequens*. Perpensis, juxta naturalem ordinem, difficultatibus et contradictionibus quibus subjecta est Christi Religio, dubium est quod ad finem usque temporum sit duratura; conc. Divinis perpensis subsidiis ac promissionibus, dubium est permansuram christianam religionem; nego *consequentiam*.

THESIS II.

Sic Christus D. suam instituit religionem, ut omnes in Eum credentes in unam coalescerent societatem.

12. Hanc nos edocet catholica fides doctrinam, et paucis probabimus.

1.º In Symbolis fidei Apostolico et Nicoeno dicimus: «Credo Sanctam Ecclesiam.» Atqui nihil aliud est Ecclesia quam societas, seu congregatio credentium in Christum: ergo. Item in Constantinopolitano: «Credo in unam, sanctam, catholicam et Apostolicam Ecclesiam.»

2.º De illis loquens Dominus qui vocem ejus audiunt, id est, credentibus in eum, ait (2): *Et alias oves habeo, quae non sunt ex hoc ovili; et illas oportet me adducere, et vocem meam audient, et fiet unum ovile, et unus pastor.* Apostoli quoque et discipuli Christi id agnoscunt ac testantur. Paulus (3) vocat credentes, *Corpus Christi, quod est Ecclesia*; ergo revera in unum coeunt, uti ejusdem corporis et congregationis membra: et Petrus dicit, esse Christum tamquam *lapidem vivum, electum*; accedentes autem ad Eum supraedificari, quasi *lapides vivos* in domum spiritualem, et efficere *genus electum, regale sacerdotium, gentem sanctam, populum acquisitionis, et populum Dei* (4).

13. 3.º Antiqui Patres, Doctoresque christiani plurimum istam laudabant communionem, veluti omnium in Christo credentium characterem: unum vel alterum sufficiat testimonium. S. Ignatius M., dum ad patiendum pro fide Christi adibat, Magnesians scribebat: «Hortor ut hoc sit vestrum studium, in Dei concordia omnia agere.» Clemens Alex. (5), per Christum Deum, ait. «Tollitur maceria quae Graecum a Judaeo dividebat, ut esset populus peculiaris.» S. Cyprianus (6): «Deus unus est, et

(1) Luc., XVIII, 8.—(2) Jo., X, 16.—(3) Colos., I, 24.—(4) 1.ª Petri, II.—(5) L. 6, Strom.—(6) De unitate Eccl. c. 11.

»Christus unus, et una Ecclesia ejus, et una fides, et plebs in solidam corporis unitatem concordiae glutino copulata.» Tertullianus, exponens in libro *Adversus gentes*, quid sint christiani, aiebat: «Corpus sumus de conscientia religionis et disciplinae veritate et spei foedere. Coimus in coetum et congregationem, ut ad Deum quasi manu facta, precationibus ambiamus orantes.» S. Augustinus (1): «Neque enim quia et in orbem terrarum plerumque regna dividuntur, ideo et christianorum unitas dividitur: cum in utraque parte catholica inveniatur Ecclesia.»

14. 4.º Qui communibus mediis ad eundem prosequendum finem operantur, idque tum interius, tum exterius; isti sane consociati existunt. Atqui Christi religio sic fuit instituta, ut communibus mediis ad eundem scopum homines tum exterius, tum interius duceret; ergo ad modum societatis fuit a Christo constituta.

Major praemissa ex sese evidenter patet; *minorem* Evangelia testantur. Nam Dominus non diversa pro diversis hominibus tradidit mandata, sed eadem pro credentibus quibusvis (2): *Euntes ergo docete omnes gentes, baptizantes eos in nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti: docentes eos servare omnia quaecumque mandavi vobis.* Item dixit: *Qui crediderit et baptizatus fuerit salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur.*

Unde non concessit, ut quae vellet quis mandata, haec retineret; quae autem nollet, respueret: ergo cum in mandatis internis, tum in externis omnes convenire debent christiani; religionis enim officia etiam externa sint oportet, ut probatum supra (3).

15. Corollarium. I. Non solae individuae et physicae personae in unam christianam coalescunt societatem; sed personae quoque morales, nationes nempe diversa, respublicae, ideoque principes, reges, praesides, in Christum credentes et christianae Religioni subjacentes. Unde inferes, societates civiles, nationes nempe, regna, etc., posse quidem, inspecto solo fine temporali, et terreno, societates esse perfectas et independentes; perpenso altiori religionis fine, cui subjiciuntur (supra, n. 10), imperfectae sunt societates altiori perfectae subservientes, scilicet, christianae societati, seu Ecclesiae. Proinde societatis civilis rectoribus nedum a quavis potestate in Ecclesiam exercenda abstinendum est, quippe nullam habent; sed ad ea officia erga illam praestanda prompti esse debent de quibus alias egimus (4).

16. Corollarium. II. Ecclesia Christi est indefectibilis. Nam

(1) De Unit. Eccl., c. X.—(2) Matth. XVIII, 19; Marc. XXVI, 16.—(3) Disq. II, c. I, Dico III.—(4) Disq. II, Dico IV et V, n. 11 et 21.

nihil est aliud Christi Ecclesia, quam Religio Christiana, quatenus societas est ex ipsius Christi institutione. Sed divina Christi Religio est indefectibilis, uti ex Thesi I (n. 6) constat: ergo.

Obj. In diversis christianorum Ecclesiis diversi adhibiti semper fuere ad Deum colendum ritus. Ergo unitas, saltem externa, non fuit a Christo statuta pro sua religione.

Resp. Dist. *ant.* In diversis Ecclesiis diversi adhibiti fuere ritus, iis in rebus ac caeremoniis quas Christus non definivit; conc. In ceteris a Christo D. statutis; nego *ant.* et pari modo dist. *consequens*: ergo non statuit Christus unitatem, saltem externam, quoad omnia; concedo; quoad plura substantialia, quae ad externam sat essent communionem; nego *consequentiam*.

THESIS III.

Constituit Christus Ecclesiam, seu societatem credentium in illum, convenire inter se et uniri in ejusdem fide professione, et in eodem Baptismo.

17. Quod in hac tuetur thesi, unum est ex primariis fidei catholicae dogmatibus; ideo solidis, paucis tamen, suadebimus argumentis.

I.^a Pars prob. 1.^o Conc. Constantinopolitani quarti, in solemnique quam ediderunt fidei professione, dixerunt Patres: «Prima salutis est rectae fidei regulam custodire.» Concilium quoque Trident. (ses. 3.^a) ait: «Haec Sacrosanta Synodus... ante omnia statuit et decernit, praemittendam esse confessionem fidei, Patrum exempla in hoc secuta... Quare Symbolum Fidei, quo sancta Romana Ecclesia utitur, tamquam principium illud in quo omnes qui fidem Christi profitentur, necessario conveniunt, ac fundamentum firmum et unicum... exprimendum esse censuit: quod quidem ejusmodi est: Credo in unum Deum...»

18. 2.^o Unam tantum esse in Ecclesia fidem, perspicue docuit Apostolus (1): *Solliciti servare unitatem spiritus in vinculo pacis: unum corpus, et unus spiritus, sicut vocati estis in una spe. Unus Dominus, una fides, unum baptisma, unus Deus et Pater omnium.* Imo, non solum fidei novitatem, sed verborum etiam vitandam docet (2): *O Timothee, depositum custodi, devitans profanas vocum novitates, et oppositiones falsi nominis scientiae, quam quidam promittentes circa fidem exciderunt.* De iis autem qui contendunt Evangelii fidem immutare, ait (3): *Sunt aliqui qui vos*

(1) Ephes. IV, 3.—(2) 1.^a Timot. VI, 20.—(3) Gal. I, 7.... 12.

conturbant, et volunt convertere Evangelium Christi. Sed licet nos, aut Angelus de coelo evangelizet vobis, praeter quam quod evangelizavimus vobis, anathema sit. Notum enim vobis facio, fratres, Evangelium quod evangelizatum est a me, quia non est secundum hominem: neque enim ego ab homine accepi illud, neque didici, sed per revelationem Jesu Christi. Et Joannes dixit (1): *Quod audistis ab initio in vobis permaneat: si in vobis permaneat quod audistis ab initio, et vos in Filio et Patre manebitis. Haec scripsi vobis de his qui seducunt vos.* Praecipit etiam vitandos omnino qui fidei contraria sequuntur (2): *Si quis venit ad vos, et hanc doctrinam non affert, nolite recipere eum in domum, nec ave dei dixeritis: qui enim dicit illi ave, communicat operibus ejus malignis.* Verum de libris sacris sat superque dictum; possemus enim longe plura ex eis proferre.

19. 3.^o Pauca de antiquis Ecclesiae Patribus. Verum in primis Concilia omnia thesim, quam defendimus contestantur. Eo enim, ut plurimum, conveniebant, ut quoslibet in fide errores proscriberent, ut haereticos quosque, tanquam aridos ramos, ab Ecclesia exciderent. Singularia tamen nonnulla laudamus testimonia. S. Ignatius M., quae inter christianos vigere debeat concordia, Magnesians scripsit (seculi 2.ⁱ exordio): «Ne seducamini alienis doctrinis: Studete ut confirmemini dogmatibus Domini et Apostolorum.» Clemens Alex. (3) ait, eos, «qui ad populum accedunt christianum, pervenire ad unam fidei unitatem.» Irenaeus (4) etiam: «Ecclesia tametsi per universum orbem usque ad extremos terrae fines dispersa, fidem eam ab Apostolis, eorumque discipulis acceptam... summo gaudio et cura, perinde atque unam domum incolens, conservat, ac velut animam unam atque unum idemque cor habens, his aequae fidem accomodat, et miro consensu, quasi uno ore praedita, haec praedicat, docet ac tradit.» Tertullianus arguebat veram aut falsam quamque esse congregationem, quatenus eandem retineret traditam fidei regulam, vel, e contra, variam et novam (5): «Veritas nobis adjudicetur, quicumque in ea Regula (id est, Symbolo fidei) incedimus, quam Ecclesia ab Apostolis, Apostoli a Christo, Christus a Deo accepit...» At haeretici aliter procedunt: «Mentior si non etiam a Regulis suis (symbolis quos sibi fingunt) variant inter se; dum unusquisque proinde suo arbitrio modulatur quae accepit; quemadmodum de suo arbitrio ea composuit ille qui tradidit... Idem licuit Valentinianis quod Valentino, idem Marcionitis quod Marcioni, de suo arbitrio fidem

(1) 1.^a Jo. II, 24, 26.—(2) 2.^a Jo. 10, 11.—(3) L. 6, Strom.—(4) L. I, adv. haeres.—(5) Praescrip. c. 37.

»innovare. Denique, penitus inspectae haereses omnes in multis
»cum auctoribus suis dissentientes deprehenduntur.» Vide quoque
S. Ciprianum supra laudatum (n. 13); S. Epiphanius idem
contestatur (1): «Pacem quoque passim cum omnibus miscent (hae-
»retici). Nihil enim interest illis diversa tractantibus, dum ad unius
»veritatis expugnationem conspirent. Omnes tument, omnes scien-
»tiam pollicentur.» S. Hieronymus saepe docet (2), extra
Ecclesiam Christi versari haereticos. «Migraverunt de Ecclesia in
»haeresim, et testimonia Dei, quae prius acceperant, ad alienos ter-
»minos transtulerunt.» Et rursus: «Haeretici... ex eo quod egressi
»sunt de Ecclesia, damnati sunt.» S. Augustinus (3) etiam:
«Scias ergo nos non in eis (Donatistis) detestari, nisi dissensionem
»ipsorum, per quam schismatici vel haeretici facti sunt, quia Ec-
»clesiae Catholicae veritatem et unitatem non tenent.»

20. 4.^o Argumentum evidens desumimus ex illa Joannis
sententia (4): *Qui non credit Filio mendacem facit Deum.* Absur-
dum esset religioni connumerare divinae, eos qui Deum menda-
cem faciunt. Sed divina est christiana religio, adeoque Deum et
Christum Dei Filium mendacem faciunt qui revelatam quaecum-
que ejusdem religionis veritatem negaverint; ergo in christiana
religione unius et ejusdem fidei est necessaria professio.

Praeterea, is qui religionem non amplectitur, sed potius rejicit
et funditus subvertit, ad eam nequit spectare. Sed qui vel unam
detrectat christianae religionis veritatem, illam funditus subvertit;
ergo oportet in eandem convenire fidem qui Christi religionem
amplectuntur. *Majorem* esse evidentem concedes: *minorem* quoque
non negabis, si parumper perpendas: nam innixa est Dei testimo-
nio revelata religio: atqui Dei evertit testimonium qui omnimodam
ei non praebet fidem; ergo religionem Christi penitus subvertit,
qui vel uni recusat assentiri hujusce revelatae religionis veritati.

21. II.^a Pars patet, 1.^o Ex Christi verbis: (5) *Nisi quis renatus
fuerit ex aqua et Sp. Sancto, non potest introire in regnum Dei.* «Do-
cete omnes gentes baptizantes eos...» Et ex Apostolo supra (n. 18):
Una fides, unum baptisma...

2.^o In Symbolo Constantinopolitano credimus; «Confiteor unum
Baptisma in remissionem peccatorum.» Pariter Cyrillus Hie-
ros. (6), in symbolo fidei; in symbolo quoque Athanasiano; in
symbolo Aethiopum; in Hispano-Gallico; et aliarum Ecclesiarum

(1) De Expos. Fidei, c. 41, cap. 10. — (2) In Amos, c. I, 5: et c. II, 7. —
(3) Ep. LXI, ad Theodor. Nota: (Augustinum laudamus juxta editionem Pari-
siens. Parent-Desbarres, an 1836). — (4) 1.^a Joan. V, 10. — (5) Jo. III, 5: Matth.
XXVIII, 19. — (6) In Catechis.

expresse profitentium in suis symbolis fidei hunc articulum, id
est, unius necessitatem Baptismi.

22. Obj. In eo Christi discipuli a ceteris discernendi sunt, quod
dilectionem ad invicem habeant et exhibeant (1). Sed non poterunt
dilectionem ad invicem exhibere, si una et eadem in omnibus fides
necessaria fuerit: ergo haec non requiritur inter Ecclesiae Christi
membra. *Minor* inde probatur, quod possit utique quivis scire
quid ipse credat, non autem quae sit aliorum fides: ergo si invi-
cem cognoscere nequeunt christiani, neque poterunt per mutuum
dilectionem secerni ab aliis.

Resp. Nego *minorem*. Ad probationem distinguo: sciri non po-
test quae sit aliorum fides, si eam exterius non profiteantur; conc.
Aliter; nego.

Ea de causa dicimus in thesi, convenire debere Ecclesiae Christi
membra in ejusdem fidei *professione*, qua non praemissa nulli ab
Ecclesia Baptismus Christi conceditur.

Corollarium. Quaevis sectarum collectio ab invicem in fide dis-
crepantium, uti Protestantismus, a vera Christi religione aliena
existit.

ARTICULUS II.

De principiis causaliter constituentibus Christi Ecclesiam.

THESIS IV.

Finis christianae societatis, seu Ecclesiae Chris-
ti, est, perfectiorem Dei cultum et vitae justiti-
am ac sanctitatem homines edocere, eosque ad
vitam aeternam perducere.

Nota. Ex rei cujuslibet fine non solum ipsius dignoscitur excel-
lencia, sed natura quoque mediorum quae illi concedenda sunt
determinatur: ideo paucis thesim hanc dilucidare oportet.

23. 1.^a Pars ostenditur. 1.^o Proprium est religionis cujuslibet
Deum colere; religionis autem supernaturalis, Eum colere superna-
turaliter, ideoque perfectiori cultu: atqui supernaturalis est Chris-
tiana religio, ut in Disq. II (2) ostensum est; ergo finis christianae
societatis, seu Ecclesiae...

2.^o Christus D. dixit (3): *Venit hora, et nunc est, quando veri ado-*

(1) Jo. XIII, 35. — (2) Thes. III, n. 89. — (3) Jo. IV, 23.

ratores adorabunt Patrem in spiritu et veritate. Nam et Pater tales quaerit, qui adorent eum. Haec autem comparative ad Samaritanorum religionem, nec non Judaeorum, quorum tamen Dei cultus revelatus fuerat, dixit Dominus. Et quidem nos Deum honorare oportet per Jesum Christum, a quo summus honor in Deum redundat (1): sic ait S. Petrus: *Si quis loquitur, quasi sermones Dei; si quis ministrat, tamquam ex virtute quam administrat Deus: ut in omnibus honorificetur Deus per Jesum Christum, cui est gloria et imperium in secula seculorum, amen.* Sed quam perfectum Religio Christiana Deo cultum impendat, in Disquis. de sacrificio fusius explicatur.

Prob. II.^a Pars. Ut in sanctitate et justitia Deo placeamus intendisse Christum D. docuit Zacharias (2): *Juravit daturum se nobis, ut sine timore serviamus illi in sanctitate et justitia coram ipso omnibus diebus nostris.* Et Apostolus ait (3): *Dedit semetipsum pro nobis, ut nos redimeret ab omni iniquitate, et mundaret sibi populum acceptabilem, sectatorem bonorum operum.* At hoc perspicuum est passim in solemnioribus religionis Christianae documentis.

24. III.^a Pars prob. Denique scopus est Ecclesiae, ad vitam aeternam homines perducere. Dixit Dominus (4): *Euntes in mundum universum, praedicate Evangelium omni creaturae. Qui crediderit et baptizatus fuerit, salvus erit; qui vero non crediderit, condemnabitur.* Et quidem edocemur idem esse fidem Christi, praedicante Ecclesia, amplecti, ac in vitam aeternam praeordinari (5), nisi retro respiciat et ineptus evadat Regno Dei (6), ille qui credidit.

Confirm. tota thesis ex oratione quam suos edocuit D. Jesus Christus (7): *Sic ergo vos orabitur: Pater noster...* Hic enim splendet quid in animo suo credens in Christum gerere debeat, erga Dei honorem, erga se ipsum, et proximum suum: ad haec autem docenda missi sunt Apostoli, in totum mundum, seu fundata Ecclesia. Audi denique Apostolum (8): *Christus dilexit Ecclesiam, et seipsum tradidit pro ea, ut illam sanctificaret, mundans lavacro aquae in verbo vitae, ut exhiberet sibi gloriosam Ecclesiam, non habentem maculam, aut rugam, aut aliquid hujusmodi, sed ut sit sancta et immaculata.* Quam gloriam in coelesti regno solum complendam, notum est, (9). Propterea ajebat ipse (10): *Pacem sequimini cum omnibus et sanctimoniam, sine qua nemo Deum videbit... Accessistis ad Sion montem, et civitatem Dei viventis, Jerusalem coelestem, et mul-*

(1) 1.^a Petri, IV: 11.—(2) Luc. I, 73.—(3) Ad Tit. II, 14.—(4) Marc. XVI, 15.—(5) Act. XIII, 48.—(6) Luc. IX, 62.—(7) Matth. VI, 9.—(8) Ephes. V. 25.—(9) 1.^a Jo. I, 8.—(10) Hebr. XII, 14...

torum millium angelorum frequentiam, et Ecclesiam primitivorum, qui conscripti sunt in coelis, et judicem omnium Deum, et spiritus justorum perfectorum, et Testamenti novi mediatorem Jesum.

25. Corollar. Perpenso christianae societatis seu Ecclesiae Christi nobilissimo fine, intelliges, eam infinite eminere supra civilem, et quamcumque aliam hominum societatem, inferiori fini constrictam. Civilis ergo societas subjacet Ecclesiae, sicut inferior finis subditur superiori in iis tamen quae ad ejusmodi finem pertinent: quod ipsa ratio dictat, juxta ea quae sanctus Thomas notavit (1): «Virtus vel ars, ad quam pertinet finis ultimus, imperat virtutibus vel artibus ad quas pertinent fines secundarii; sicut militaris imperat equestri.»

Sed aliunde etiam idem inferes. Nam Christus D. hunc nobilissimum Ecclesiae finem praefigens, simul ad omnia media necessaria jus illi contulit, ut per se constat; et quidem ex suae summae potestatis plenitudine eam sic munivit, ne cui in mentem veniret, limitibus ullis posse Christi Ecclesiam coartari, in missione sua perficienda: *Data est mihi omnis potestas in coelo et in terra: euntes ergo docete omnes gentes...* (2). Unde si potestas ulla terrena, etiam imperialis, obstacula missioni Ecclesiae opponeret, vel partem in ea gubernanda sibi arrogaret; posset Ecclesia jura sua tueri prout vires suppeterent, vel vocatis filiorum, aut etiam alienorum, subsidiis. Qua de re perpendas propositiones XIX, XX, XXIV, Syllabi errorum a Pio IX confecti.

THESIS V.

Christus D. Ecclesiam suam praedicatione et testimonio ministrorum suorum, id est, Apostolorum, horumque successorum, conservandam propagandamque statuit.

Nota. Hanc semper habuit catholica Ecclesia doctrinam veluti principem ac universaliorem fidei christianae fontem; nescientibus ergo veram ac unicam Christi Ecclesiam, thesim istam demonstrare pernecessarium in primis putamus.

26. 1.^o Antequam rem hanc acatholicis die clariorem exhibeamus, perspiciat primum catholicus Ecclesiam ab hoc fonte puram fidei doctrinam haurientem (3): «Si quis secundum sanctos Patres non confitetur proprie et secundum veritatem omnia, quae tradita sunt et praedicata sanctae catholicae et apostolicae Dei Ecclesiae,

(1) 2, 2, q. 23, a. 4, ad 2.^m—(2) Matth. XXVIII, 18, 19.—(3) Conc. Later. sub Martino I, can. 17.